

УДК 339.5:336.2

*Сидіч М.Ю.,
здобувач третього рівня вищої освіти,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

ПОТЕНЦІЙНИЙ ВПЛИВ НОВОГО МИТНОГО КОДЕКСУ НА ОПОДАТКУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ ТА ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Враховуючи стрімке зростання міжнародної торгівлі та стратегічний курс України на євроінтеграцію, оновлення митного законодавства, зокрема розробка нового Митного кодексу є важливим етапом для інтеграції національної економіки у світовий економічний простір. Особливо важливим є аналіз змін, які стосуються оподаткування експортних та імпорتنних операцій, оскільки вони мають прямий вплив на конкурентоздатність українського бізнесу та формування державного бюджету, особливо в умовах воєнних дій.

Виявлення очікуваних ключових змін у порядку оподаткування ПДВ, митом та акцизом відповідно до положень нового Митного кодексу є важливим завданням для прогнозування впливу законодавчих змін на зовнішньоекономічну діяльність та державний бюджет. Аналіз передбачуваних змін вимагає детального порівняння чинного законодавства з положеннями нового Митного кодексу, враховуючи інтеграційні прагнення України до Європейського Союзу та міжнародні стандарти.

1. Податок на додану вартість (ПДВ):

– База оподаткування імпорту: Очікується уніфікація підходів до визначення бази оподаткування ПДВ при імпорті товарів. Можливе наближення до європейської практики, де базою є митна вартість товару, збільшена на суму мита та акцизного податку (за наявності). Це може призвести до збільшення податкового навантаження на імпортерів у певних випадках.

– Пільги та звільнення: Новий Митний кодекс може переглянути існуючі пільги та звільнення від оподаткування ПДВ при імпорті та експорті. Очікується їх оптимізація та приведення у відповідність до законодавства ЄС, що може призвести до скасування деяких існуючих пільг або введення нових.

– Порядок адміністрування: Можливе впровадження нових електронних інструментів для адміністрування ПДВ при здійсненні митних процедур, що має спростити звітність та контроль за сплатою податку. Очікується подальша інтеграція з автоматизованою системою митного оформлення.

– Спеціальні режими: Новий кодекс може передбачати спеціальні режими оподаткування ПДВ для окремих видів зовнішньоекономічних операцій, наприклад, для тимчасового ввезення/вивезення, переробки на митній

території/за межами митної території тощо, з метою їх адаптації до міжнародних практик.

2. Мито:

– Тарифна політика: Очікується подальша лібералізація тарифної політики України в рамках виконання міжнародних зобов'язань, зокрема Угоди про асоціацію з ЄС. Це може призвести до поступового зниження ставок ввізного мита на значну кількість товарів.

– Застосування преференційних режимів: Новий Митний кодекс, ймовірно, більш детально регламентуватиме застосування преференційних тарифних режимів у рамках угод про вільну торгівлю, визначаючи чіткі критерії походження товарів та процедури їх підтвердження.

– Митні процедури: Очікується подальше спрощення та автоматизація митних процедур, що безпосередньо впливатиме на адміністрування митних платежів, включаючи порядок їх нарахування, сплати та контролю.

– Захисні заходи: Новий кодекс може містити оновлені положення щодо застосування спеціальних захисних, антидемпінгових та компенсаційних заходів у разі загрози національним інтересам, приводячи їх у відповідність до норм СОТ та ЄС.

3. Акцизний податок:

– Оподаткування підакцизних товарів при імпорті: Очікується уточнення порядку оподаткування акцизним податком підакцизних товарів, що ввозяться на митну територію України. Можлива гармонізація ставок та бази оподаткування з європейськими стандартами, особливо щодо тютюнових виробів, алкогольних напоїв та пального.

– Маркування підакцизних товарів: Новий Митний кодекс може передбачати посилення вимог до маркування підакцизних товарів, що імпортуються, з метою боротьби з контрафактною продукцією та забезпечення контролю за сплатою акцизного податку.

– Електронний облік: Очікується подальший розвиток системи електронного обліку обігу підакцизних товарів, включаючи імпортовані, що має підвищити ефективність контролю за сплатою акцизного податку та запобігти ухиленню від оподаткування.

– Специфічні випадки оподаткування: Новий кодекс може більш детально регламентувати оподаткування акцизним податком специфічних випадків імпорту підакцизних товарів, наприклад, для використання у спеціальних митних режимах.

Загальні очікування:

– Наближення до законодавства ЄС: Ключовим напрямом змін є адаптація порядку оподаткування ПДВ, митом та акцизом до норм та практик Європейського Союзу в рамках євроінтеграційних процесів.

– Спрощення та автоматизація: Очікується подальше впровадження електронних інструментів та автоматизація митних процедур, що має зменшити адміністративне навантаження на бізнес та підвищити ефективність контролю.

– Підвищення прозорості та передбачуваності: Новий Митний кодекс має забезпечити більш чітке та зрозуміле регулювання порядку оподаткування, зменшуючи можливості для неоднозначного трактування норм та корупційних проявів.

Важливо зазначити, що конкретні зміни залежатимуть від остаточної редакції нового Митного кодексу та підзаконних нормативно-правових актів. Ретельний аналіз офіційного тексту кодексу після його прийняття дозволить отримати повне уявлення про майбутні зміни в порядку оподаткування зовнішньоекономічних операцій.

Отже, прийняття нового Митного кодексу України матиме значний вплив на систему оподаткування експортних та імпортних операцій. Ретельний аналіз очікуваних змін у порядку справляння ПДВ, мита та акцизного податку є необхідним для прогнозування їхніх економічних наслідків та розробки ефективних стратегій адаптації для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на детальне вивчення конкретних положень нового кодексу після його офіційного оприлюднення та оцінку їхнього фактичного впливу на економіку України.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України (чинна редакція) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

2. Посилання на Податковий кодекс України (чинна редакція) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-14>

4. Євроінтеграція: Україна прагне отримати новий Митний кодекс на основі Митного кодексу ЄС у 2026 році URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ievrointegratsiia_ukraina_pragne_otrimati_novii_mitnii_kodeks_na_osnovi_mitnogo_kodeksu_ies_u_2026_rotsi-5073